

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 11ης Ιουλίου 2017

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Ιρλανδίας για το 2017 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Ιρλανδίας για το 2017

(2017/C 261/07)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών⁽²⁾, και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 16 Νοεμβρίου 2016 η Επιτροπή εξέδωσε την Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης, με την οποία σηματοδοτήθηκε η έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2017 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Οι προτεραιότητες της Ετήσιας Επισκόπησης της Ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 9-10 Μαρτίου 2017. Στις 16 Νοεμβρίου 2016, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή εξέδωσε την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Ιρλανδία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημέρα η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ. Η σύσταση αυτή εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 9-10 Μαρτίου 2017. Στις 21 Μαρτίου 2017 το Συμβούλιο εξέδωσε τη σύσταση για την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ («σύσταση για τη ζώνη του ευρώ») ⁽³⁾.
- (2) Ως κράτος μέλος με νόμισμα το ευρώ και λαμβανομένης υπόψη της στενής διασύνδεσης των οικονομιών της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, η Ιρλανδία θα πρέπει να διασφαλίσει την πλήρη και έγκαιρη εφαρμογή της σύστασης για τη ζώνη του ευρώ, όπως αντικατοπτρίζεται στις κατωτέρω συστάσεις 1 έως 3.
- (3) Η έκθεση χώρας του 2017 για την Ιρλανδία δημοσιεύτηκε στις 22 Φεβρουαρίου 2017. Στην έκθεση αξιολογήθηκαν η πρόοδος της Ιρλανδίας όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 12 Ιουλίου 2016, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις ανά χώρα που είχαν εκδοθεί κατά τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Ιρλανδίας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Επιπλέον, η έκθεση περιλάμβανε εμπεριστατωμένη επισκόπηση δυνάμει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύτηκαν επίσης στις 22 Φεβρουαρίου 2017.
- (4) Από την ανάλυσή της, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Ιρλανδία δεν εμφανίζει μακροοικονομικές ανισορροπίες. Ειδικότερα, οι ανισορροπίες αυτές χαρακτηρίζονται από μεγάλο όγκο εξωτερικού, δημόσιου και ιδιωτικού χρέους (τόσο των νοικοκυριών όσο και των μη χρηματοπιστωτικών εταιρειών), το οποίο καθιστά την Ιρλανδία ευάλωτη σε δυσμενείς αναταράξεις. Οι τράπεζες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν υψηλό επίπεδο μη εξυπηρετούμενων δανείων, αλλά παρουσιάζουν ικανοποιητική κεφαλαιοποίηση, η δε αποδοτικότητα τους, μολονότι παραμένει χαμηλή, βελτιώνεται

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

⁽³⁾ ΕΕ C 92 της 24.3.2017, σ. 1.

σταδιακά. Οι τιμές των κατοικιών αυξάνονται και εξακολουθούν να υπάρχουν περιορισμοί της προσφοράς. Το συσσωρευμένο χρέος των μη χρηματοπιστωτικών εταιρειών μειώθηκε το 2015, αλλά παρέμεινε υψηλότερο από ό,τι στα τέλη του 2014. Το χρέος των νοικοκυριών μειώθηκε το 2015 και το δημόσιο χρέος βρίσκεται σε σταθερά πτωτική τροχιά. Η αρνητική καθαρή διεθνής επενδυτική θέση της Ιρλανδίας σημείωνε πτώση με ταχύ ρυθμό πριν από το 2015, αλλά στη συνέχεια η τάση αυτή αντιστράφηκε, γεγονός που οφείλεται εν μέρει σε μετατόπιση επιπέδου το 2015. Ωστόσο, η εξωτερική βιωσιμότητα του εγχώριου τομέα δεν φαίνεται να βρίσκεται σε κίνδυνο. Το ύψος των μη εξυπηρετούμενων δανείων μειώθηκε κατά το περασμένο έτος, αλλά ο ρυθμός της μείωσης είχε αρχίσει να επιβραδύνεται ελαφρά το τέλος του 2016. Οι τιμές των ακινήτων εξακολούθησαν να αυξάνουν το 2015, αλλά δεν υπάρχουν σημαντικές ενδείξεις υπερτίμησης επί του παρόντος. Τα τελευταία χρόνια έχουν ληφθεί μέτρα πολιτικής για την αντιμετώπιση όλων των ανισορροπιών που επισημάνθηκαν, περιλαμβανομένου του τραπεζικού τομέα (βελτίωση του κανονιστικού πλαισίου, μέτρα για την αντιμετώπιση του υψηλού επιπέδου μη εξυπηρετούμενων δανείων). Η κυβέρνηση έχει λάβει διάφορα μέτρα για την αντιμετώπιση της ανεπαρκούς προσφοράς στην αγορά ακινήτων, αλλά θα απαιτηθεί χρόνος για να αποφέρουν αποτελέσματα τα μέτρα αυτά.

- (5) Στις 13 Απριλίου 2017 η Ιρλανδία υπέβαλε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων για το 2017 και στις 2 Μαΐου 2017 το πρόγραμμα σταθερότητας για το 2017. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτόχρονα.
- (6) Οι σχετικές συστάσεις ανά χώρα ελήφθησαν υπόψη στον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽¹⁾, όταν είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής των σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις στην οικεία συμφωνία εταιρικής σχέσης και στα σχετικά προγράμματα. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες σχετικά με το πώς θα μπορούσε να κάνει χρήση της διάταξης αυτής σε κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με την υγιή οικονομική διακυβέρνηση.
- (7) Η Ιρλανδία υπάγεται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και υπόκειται στον μεταβατικό κανόνα για το χρέος. Στο πρόγραμμα σταθερότητας του 2017, η κυβέρνηση αναμένει ότι το ονομαστικό έλλειμμα θα υποχωρήσει ελαφρώς στο 0,4 % του ΑΕΠ το 2017 και εν συνεχεία θα υποχωρεί σταδιακά έως ότου μετατραπεί σε πλεόνασμα ύψους 1,0 % του ΑΕΠ το 2021. Ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος —διαρθρωτικό έλλειμμα 0,5 % του ΑΕΠ— αναμένεται να επιτευχθεί από το 2018 και μετά. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας, ο δείκτης του δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ αναμένεται να υποχωρήσει στο 72,9 % το 2017 και εν συνεχεία να μειωθεί στο 65,2 % το 2020. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβλέψεις είναι ευλογοφανές. Συγχρόνως, δεν έχουν ακόμη προσδιοριστεί επαρκώς τα αναγκαία μέτρα στήριξης των προβλεπόμενων στόχων για το έλλειμμα από το 2018 και μετά.
- (8) Στις 12 Ιουλίου 2016 το Συμβούλιο συνέστησε στην Ιρλανδία να επιτύχει ετήσια δημοσιονομική προσαρμογή 0,6 % του ΑΕΠ για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου το 2017. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2017, υπάρχει κίνδυνος να σημειωθεί σημαντική απόκλιση από τη συνιστώμενη δημοσιονομική προσαρμογή το 2016 και το 2017 συνολικά.
- (9) Το 2018, με βάση τη δημοσιονομική κατάσταση, και ιδίως τα επίπεδα χρέους της χώρας, αναμένεται περαιτέρω προσαρμογή της Ιρλανδίας για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου της για διαρθρωτικό έλλειμμα 0,5 % του ΑΕΠ. Σύμφωνα με τον από κοινού συμφωνηθέντα πίνακα προσαρμογής στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, η εν λόγω προσαρμογή μεταφράζεται σε απαίτηση για ονομαστικό ρυθμό αύξησης των καθαρών πρωτογενών δημόσιων δαπανών⁽²⁾ που δεν θα υπερβεί το 2,4 % το 2018. Θα αντιστοιχεί σε ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή της τάξης του 0,6 % του ΑΕΠ. Το όριο αναφοράς για τις δαπάνες αντικατοπτρίζει μια προσαρμογή για να διορθωθεί μια στρέβλωση στη δεκαετή τιμή αναφοράς της δυνητικής ανάπτυξης που προκάλεσε η εξαιρετικά μεγάλη αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ το 2015. Ακολουθώντας την προσέγγιση που υιοθέτησαν οι ιρλανδικές αρχές στους υπολογισμούς τους για τον προϋπολογισμό του 2017, η Επιτροπή έλαβε τον μέσο όρο των δυνητικών ρυθμών αύξησης το 2014 και το

⁽¹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

⁽²⁾ Οι καθαρές δημόσιες δαπάνες αποτελούνται από τις συνολικές δημόσιες δαπάνες εξαιρουμένων των δαπανών για τόκους, των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που αναπληρώνονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια και των αλλαγών μη διακριτικής ευχέρειας στη χρηματοδότηση των παροχών ανεργίας. Ο εθνικά χρηματοδοτούμενος ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου εξομαλύνεται σε επίπεδο τετραετίας. Συνυπολογίζονται τα μέτρα διακριτικής ευχέρειας ή οι αυξήσεις εσόδων που είναι υποχρεωτικές διά νόμου. Έκτακτα μέτρα από πλευράς τόσο εσόδων όσο και δαπανών συμψηφίζονται.

2016. Σε περίπτωση αμετάβλητων πολιτικών, υπάρχει κίνδυνος κάποιας απόκλισης από την απαίτηση το 2017 και το 2018 συνολικά. Ταυτόχρονα, προβλέπεται ότι η Ιρλανδία θα συμμορφωθεί με τον μεταβατικό κανόνα για το χρέος το 2017 και το 2018. Γενικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι θα χρειαστούν περαιτέρω μέτρα, ιδίως το 2017, για τη συμμόρφωση με τις διατάξεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Δεδομένων των τρεχουσών κυκλικών συνθηκών στην Ιρλανδία και των αυξημένων εξωτερικών κινδύνων, θα αποτελούσε συνετή πράξη η χρήση τυχόν έκτακτων εσόδων για την περαιτέρω μείωση του δείκτη χρέους της γενικής κυβέρνησης. Ωστόσο, όπως προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97, η αξιολόγηση των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων και των δημοσιονομικών αποτελεσμάτων θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη το δημοσιονομικό ισοζύγιο του κράτους μέλους υπό το πρίσμα των κυκλικών συνθηκών. Όπως υπενθυμίζεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής που συνοδεύει τις εν λόγω συστάσεις ανά χώρα, η αξιολόγηση του σχεδίου δημοσιονομικού προγράμματος του 2018 και η επακόλουθη αξιολόγηση των δημοσιονομικών αποτελεσμάτων του 2018 θα πρέπει να λάβουν δεόντως υπόψη τον στόχο να επιτευχθεί δημοσιονομικός προσανατολισμός που να συμβάλλει στην ενίσχυση της εν εξελίξει ανάκαμψης και τη διασφάλιση της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών της Ιρλανδίας. Στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο σημειώνει ότι η Επιτροπή προτίθεται να διενεργήσει συνολική αξιολόγηση σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97, ιδίως με βάση την κυκλική κατάσταση της Ιρλανδίας.

- (10) Μολονότι η οικονομική ανάκαμψη είναι ισχυρή και η παραγωγή αναμένεται να αυξάνεται με σταθερό ρυθμό κατά τα προσεχή έτη, η προοπτική έχει γίνει πιο αβέβαιη, γεγονός που ενέχει κινδύνους για τα δημόσια οικονομικά που παραμένουν επισφαλής. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες για να καταστούν τα έσοδα πιο ανθεκτικά στις οικονομικές διακυμάνσεις και τους δυσμενείς κλυδωνισμούς. Για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει να προχωρήσει η πρόταση για θέσπιση αποθεματικού για απρόβλεπτα («Rainy Day Fund») και πρέπει να μειωθεί η εξάρτηση από πηγές εσόδων που χαρακτηρίζονται από υψηλό βαθμό συγκέντρωσης και αστάθειας. Μια ισορροπημένη σύνθεση διαφόρων φορολογικών πηγών και διευρυμένες φορολογικές βάσεις συμβάλλουν στη βελτίωση της σταθερότητας των εσόδων σε συνθήκες οικονομικής αστάθειας. Ωστόσο, οι προσπάθειες για τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης ήταν περιορισμένες τα τελευταία χρόνια και τα πρόσφατα φορολογικά μέτρα επικεντρώθηκαν σε περικοπές και μειώσεις. Η αναγγελθείσα συστηματική αξιολόγηση του κόστους και των οφελών των μειωμένων συντελεστών ΦΠΑ, οι οποίοι εφαρμόζονται σε εκτεταμένο φάσμα πωλήσεων, εκκρεμεί. Η περιοδική φορολογία ακίνητης περιουσίας θεωρείται ως μία από τις πιο φιλικές προς την ανάπτυξη πηγές εσόδων. Ωστόσο, τα έσοδα της Ιρλανδίας από τα ακίνητα ανήλθαν σε μόνο 1,0 % του ΑΕΠ το 2014, σε σύγκριση με τον μέσο όρο της Ένωσης που είναι 1,6 %. Η σταδιακή τιμαριθμική αναπροσαρμογή της αξίας των ακινήτων θα συμβάλει στην εξομάλυνση του προφίλ του τοπικού φόρου ακίνητης περιουσίας προλαμβάνοντας μια αιφνίδια αύξηση των φορολογικών υποχρεώσεων όταν ανατιμηθούν τα ακίνητα το 2019. Οι διαφορές ως προς τη φορολόγηση του ντίζελ και της βενζίνης για τους χρήστες του οδικού δικτύου δεν δικαιούνται για περιβαλλοντικούς λόγους.
- (11) Στο παρελθόν, οι εκτεταμένες επανεξετάσεις των δαπανών επικεντρώθηκαν κατά κύριο λόγο στη μείωση των δημόσιων δαπανών για την κάλυψη των γενικών δημοσιονομικών στόχων. Η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των προγραμμάτων δαπανών υπήρξε περιορισμένη, πράγμα που τελικά αποδυνάμωσε την αξιοπιστία των πολυετών σχεδίων δαπανών. Μια κατάλληλα σχεδιασμένη επανεξέταση των δαπανών, σύμφωνα με τις κοινές αρχές της Ευρωμάδας, αναμένεται να βελτιώσει τον έλεγχο των δαπανών και θα μπορούσε να αποδεσμεύσει πόρους για δημόσιες επενδύσεις προκειμένου να τονωθεί η ανάπτυξη. Η επανεξέταση των δαπανών θα πρέπει να αφορά κυρίως την οικονομική αποδοτικότητα του τομέα της υγείας. Η Ιρλανδία εισήγαγε ορισμένα σημαντικά μέτρα αποδοτικότητας, όπως μια συμφωνία με τη φαρμακευτική βιομηχανία για την εξοικονόμηση δαπανών, ένα σύστημα δημοσιονομικής διαχείρισης, την ηλεκτρονική υγεία (eHealth) και τη χρηματοδότηση βάσει των δραστηριοτήτων. Ωστόσο, θα μπορούσαν να γίνουν περισσότερα, για παράδειγμα μέσω της ενίσχυσης του ρόλου της πρωτοβάθμιας περίθαλψης ως μέσο ανακούφισης των υπερβολικά επιβαρυνμένων νοσοκομείων της Ιρλανδίας. Τα βήματα προς την κατεύθυνση ενός καθολικού και με ενιαία δομή συστήματος υγείας είναι κατακερματισμένα και δεν υπάρχουν ένα συνολικό όραμα.
- (12) Εξακολουθεί να αποτελεί ζητούμενο η προώθηση της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης προς όφελος όλων των ομάδων στην κοινωνία. Η ανεργία ήταν κάτω από τον μέσο όρο της Ένωσης, στο 6,4 % τον Απρίλιο του 2017. Ωστόσο, η χαμηλή ένταση εργασίας πολλών νοικοκυριών προκαλεί την ανησυχία ότι ορισμένοι άνθρωποι έχουν μείνει πίσω ενώ η ανάκαμψη συνεχίζεται. Από το 2013 έως το 2015, το ποσοστό του πληθυσμού που ζει σε νοικοκυριά με χαμηλή ή πολύ χαμηλή ένταση εργασίας μειώθηκε κατά 15 %· το συνολικό ποσοστό ανεργίας κατά την ίδια περίοδο μειώθηκε κατά 28 %. Συνολικά, το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας έχει συμβάλει σε ικανοποιητικό βαθμό στον περιορισμό της φτώχειας και των ανισοτήτων, και η Ιρλανδία έχει λάβει μέτρα παροχής κινήτρων υπέρ της απασχόλησης με την προοδευτική κατάργηση των παροχών και των συμπληρωματικών πληρωμών. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν εμπόδια στην ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς. Οι διαφορές μεταξύ των ποσοστών απασχόλησης των εργαζομένων χαμηλής, μεσαίας και υψηλής ειδίκευσης είναι μεταξύ των υψηλότερων στην Ένωση. Σε ορισμένους κλάδους έχουν κάνει την εμφάνισή τους αναντιστοιχίες δεξιοτήτων και ελλείψεις δεξιοτήτων, ενώ οι δυνατότητες αναβάθμισης δεξιοτήτων και επανεπιδέυσης είναι ανεπαρκείς. Η αγορά εργασίας και οι κοινωνικές προκλήσεις καταδεικνύουν τη σημασία μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης στην κατάρτιση και την ενεργοποίηση της αγοράς εργασίας για τα άτομα που είναι περισσότερο απομακρυσμένα από την αγορά εργασίας. Εξάλλου, εξακολουθούν να υπάρχουν ανησυχίες σχετικά με την ποιότητα της παρεχόμενης παιδικής μέριμνας, συμπεριλαμβανομένης της διαθεσιμότητας ολοήμερων υπηρεσιών. Ως ποσοστό των μισθών, το καθαρό κόστος της παιδικής μέριμνας στην Ιρλανδία είναι από τα υψηλότερα στην Ένωση. Η διαθεσιμότητα και το κόστος της ποιοτικής ολοήμερης παιδικής μέριμνας συνιστούν φραγμούς για τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας και εμποδίζουν τις προσπάθειες μείωσης της παιδικής φτώχειας, η οποία, καίτοι υποχώρησε ελαφρώς, παραμένει υψηλότερη του μέσου όρου στην Ένωση.

- (13) Για την προώθηση βιώσιμης και ισόρροπης ανάπτυξης θα πρέπει να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες σε υποδομές. Η οικονομική κρίση οδήγησε σε μετατόπιση στη σύνθεση των δαπανών της γενικής κυβέρνησης από τις επενδύσεις προς τις τρέχουσες δαπάνες. Η δραστητική μείωση των δημόσιων επενδύσεων επί χρόνια είχε αρνητικό αντίκτυπο για την επάρκεια και την ποιότητα των υποδομών. Η μετατόπιση του βάρους των δημόσιων δαπανών έχει επηρεάσει επίσης τη στήριξη προς την έρευνα και την ανάπτυξη, γεγονός που ενδεχομένως θα έχει συνέπειες για την ανταγωνιστικότητα των ΜΜΕ. Η Ιρλανδία κατατάσσεται 25η στην Ένωση στις δημόσιες επενδύσεις στην έρευνα και ανάπτυξη ως ποσοστό του ΑΕΠ. Οι πιο σοβαρές ελλείψεις εντοπίζονται στις υποδομές, τις μεταφορές, τις υπηρεσίες ύδατος και τη στέγαση. Η ζήτηση για νέες κατοικίες υπερβαίνει επί του παρόντος κατά πολύ την προσφορά στις μεγαλύτερες αστικές περιοχές της χώρας. Ως εκ τούτου, οι τιμές και τα μισθώματα των κατοικιών συνεχίζουν να αυξάνονται ταχέως, γεγονός που με τη σειρά του οδηγεί στην πρόσφατη μεγάλη αύξηση του αποκλεισμού από τη στέγαση και του αριθμού των αστέγων. Προς το παρόν δεν υπάρχουν ενδείξεις υπερτίμησης, αλλά οι περιορισμοί στην προσφορά στέγης μπορεί να ενέχουν μακροοικονομικούς κινδύνους εάν δεν αντιμετωπιστούν. Ο συνεκτικός και έγκαιρος χωροταξικός σχεδιασμός θα συνέβαλλε στην παροχή νέων κατοικιών στις κατάλληλες περιοχές.
- (14) Η ιρλανδική οικονομία χαρακτηρίζεται από τη διαίρεση μεταξύ, αφενός, κυρίως μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων ιρλανδικής ιδιοκτησίας και, αφετέρου, μεγάλων πολυεθνικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Ιρλανδία. Οι διασυνδέσεις μεταξύ των πολυεθνικών εταιρειών και των επιχειρήσεων ιρλανδικής ιδιοκτησίας παραμένουν περιορισμένες. Οι εξαγωγικές επιδόσεις και τα προφίλ των εξαγωγών τους διαφέρουν σημαντικά, ενώ το χάσμα παραγωγικότητας μεταξύ τους διευρύνεται. Οι ασθενέστερες επιχειρήσεις ιρλανδικής ιδιοκτησίας εμφανίζουν ασθενέστερο εξαγωγικό προφίλ από τις πολυεθνικές εταιρείες με έδρα στην Ιρλανδία. Οι εξαγωγές τους είναι σε μεγάλο βαθμό συγκεντρωμένες σε συγκεκριμένους κλάδους και προορισμούς, γεγονός που τις καθιστά πιο ευάλωτες σε κλυδωνισμούς. Οι επενδύσεις στην καινοτομία αναμένεται να ενισχύσουν την παραγωγικότητα και τις δυνατότητες εξαγωγής των ιρλανδικών επιχειρήσεων σε μια περίοδο κατά την οποία η διαφοροποίηση των εξαγωγών και των εξαγωγικών προορισμών θα μπορούσε να συμβάλει στη σταθεροποίηση των επιδόσεων των ιρλανδικών επιχειρήσεων. Οι δημόσιες δαπάνες στον τομέα της έρευνας και ανάπτυξης παραμένουν χαμηλές. Η πλήρης εφαρμογή μέτρων για την αύξηση της δημόσιας έρευνας και ανάπτυξης, και ιδίως των μέτρων για την ενίσχυση της ικανότητας καινοτομίας των ΜΜΕ, εξαρτάται από την επιστροφή σε μια τάση συνεχών επενδύσεων. Για την ενθάρρυνση της καινοτομίας από τις ΜΜΕ, οι πολιτικές για την καινοτομία θα μπορούσαν να αναπροσανατολιστούν προς πιο άμεσες μορφές χρηματοδότησης. Η δημόσια στήριξη στην επιχειρηματική έρευνα και ανάπτυξη βασίζεται όλο και περισσότερο στις εκπτώσεις φόρου για δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης. Πιο στοχοθετημένα μείγματα πολιτικών από κοινού με πιο άμεση χρηματοδότηση μπορεί να αντιμετωπίσουν καλύτερα τις ανάγκες των νέων καινοτόμων ιρλανδικών επιχειρήσεων και να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες που προκύπτουν από την ισχυρές επενδυτικές δυνατότητες των πολυεθνικών εταιρειών. Τούτο θα συνέβαλλε στη διευκόλυνση της πρόσβασης σε παγκόσμιες αλυσίδες αξίας και στην επιτάχυνση της διάχυσης των γνώσεων.
- (15) Σε ένα περιβάλλον αυξημένης εξωτερικής αβεβαιότητας, η επίτευξη περαιτέρω προόδου στη μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων είναι σημαντική για τη διασφάλιση της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού τομέα. Παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί, τα υψηλά ποσοστά μη εξυπηρετούμενων δανείων εξακολουθούν να αποτελούν τροχοπέδη για την κερδοφορία των τραπεζών και συνιστούν εμπόδιο για την πλήρη οικονομική ανάκαμψη των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων. Η απομόχλευση των νοικοκυριών και των εγχώριων επιχειρήσεων συνεχίζεται, αλλά το χρέος τους παραμένει ένα από τα υψηλότερα στην Ένωση, ανερχόμενο στο 276,8 % του ΑΕΠ (στοιχεία Σεπτεμβρίου 2016). Το υψηλό εταιρικό χρέος ενδέχεται να μην επιτρέπει σε εταιρείες να δανείζονται για επενδύσεις, πράγμα που με τη σειρά του περιορίζει επίσης την ικανότητα των τραπεζών να αυξάνουν τη δική τους κερδοφορία.
- (16) Σύμφωνα με την Κεντρική Τράπεζα της Ιρλανδίας, το μέσο ποσοστό μη εξυπηρετούμενων δανείων των εγχώριων ιρλανδικών τραπεζών ανερχόταν στο 14,2 % τον Σεπτέμβριο του 2016. Το ποσοστό αυτό υπερβαίνει κατά πολύ τον μέσο όρο της Ένωσης που είναι 5,3 %. Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια των εγχώριων ιρλανδικών τραπεζών μειώθηκαν κατά 12,7 δισεκατ. ευρώ ή 32,7 % σε ετήσια βάση τον Σεπτέμβριο του 2016. Ο ρυθμός επίλυσης του ζητήματος των καθυστερούμενων οφειλών επιβραδύνθηκε κάπως καθώς το υπόλοιπο των μακροχρόνια καθυστερούμενων οφειλών είναι πιο δύσκολο να αναδιάρθρωθεί. Η δυναμική που υπάρχει δεν θα πρέπει να ατονήσει: η αναδιάρθρωση των καθυστερούμενων οφειλών θα πρέπει να είναι διατηρήσιμη μακροπρόθεσμα και χρειάζεται να εξεταστούν διάφορες μορφές μείωσης του χρέους. Το 14 % των οφειλών ενυπόθηκων δανείων ήταν ληξιπρόθεσμες στο τέλος του Σεπτεμβρίου 2016, ενώ οι ληξιπρόθεσμοι άνω των 2 ετών λογαριασμοί αντιπροσώπευαν σχεδόν το 70 % του συνολικού υπολοίπου ενυπόθηκων δανείων ήταν ληξιπρόθεσμοι άνω των 90 ημερών. Τα δάνεια εμπορικών ακινήτων που έχουν χορηγήσει εγχώριες τράπεζες, καθώς και τα επιχειρηματικά δάνεια παραμένουν επίσης προβληματικοί τομείς και τα ποσοστά των μη εξυπηρετούμενων δανείων ανέρχονται σε 32,6 % και 11,8 % αντίστοιχα. τον Σεπτέμβριο του 2016. Η χρήση διαδικασιών προσωπικής αφερεγγυότητας, πτώχευσης, «examinership» (δικαστική προστασία βάσει της ιρλανδικής νομοθεσίας για προβληματικές επιχειρήσεις) και εξωδικαστικών συμβιβασμών με σκοπό την αποκατάσταση της βιωσιμότητας σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις παραμένει σε χαμηλά επίπεδα και θα πρέπει να δοθούν περισσότερα κίνητρα προς τον σκοπό αυτόν. Ύστερα από αρκετές καθυστερήσεις, το κεντρικό μητρώο πιστώσεων αναμένεται να εισέλθει στην τελική φάση της υλοποίησής του. Η ολοκλήρωσή της θα πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα, καθώς το μητρώο θα αποτελέσει τη βάση για την κατάλληλη αξιολόγηση του πιστωτικού κινδύνου των δανειοληπτών και για τη διασφάλιση συνετής δανειοδότησης στο μέλλον.
- (17) Η εφαρμογή του ρυθμιστικού νόμου για τις νομικές υπηρεσίες του 2015 («νόμος του 2015») άρχισε στα τέλη του 2016. Η πλήρης εφαρμογή του νόμου του 2015 θα είναι καθοριστικής σημασίας για τις προσπάθειες που καταβάλλει η Ιρλανδία για την αύξηση του ανταγωνισμού στον τομέα αυτόν διότι θα επιτρέψει την άμεση πρόσβαση στο επάγγελμα του δικηγόρου,

καθώς και τη δημιουργία ομίλων επιχειρήσεων με πολυτομεακές πρακτικές και τη λειτουργία στην Ιρλανδία εναλλακτικών επιχειρηματικών μοντέλων που χρησιμοποιούνται σε άλλα κράτη μέλη. Οι ανεξάρτητες νομικές υπηρεσίες είναι σημαντικές για όλους τους τομείς της οικονομίας και το κόστος τους επηρεάζει την ανταγωνιστικότητα της Ιρλανδίας. Ως εκ τούτου, είναι πρωταρχικής σημασίας με την εφαρμογή του νόμου του 2015 να θεσπιστούν διατάξεις για την ενίσχυση του ανταγωνισμού και τη μείωση του κόστους κατόπιν δημόσιων διαβουλεύσεων ή οι εν λόγω διατάξεις να ενσωματωθούν σε κανονιστικές ρυθμίσεις που θα εκδοθούν από τη ρυθμιστική αρχή για τις νομικές υπηρεσίες, προκειμένου να τονωθεί ο ανταγωνισμός και να μειωθούν οι δαπάνες.

- (18) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2017, η Επιτροπή διενήργησε εμπεριστατωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Ιρλανδίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2017 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σταθερότητας για το 2017 και το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων για το 2017, καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς τη Ιρλανδία κατά τα προηγούμενα έτη. Έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στην Ιρλανδία, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους κανόνες και τις κατευθύνσεις της Ένωσης, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε επίπεδο Ένωσης κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.
- (19) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας για το 2017 και η γνώμη ⁽¹⁾ του αποτυπώνεται ιδίως στη σύσταση 1 κατωτέρω.
- (20) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και της εν λόγω αξιολόγησης, το Συμβούλιο εξέτασε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων για το 2017 και το πρόγραμμα σταθερότητας για το 2017. Οι συστάσεις που απηύθυνε σύμφωνα με το άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται στις συστάσεις 1 και 3 κατωτέρω,

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Ιρλανδία να λάβει μέτρα το 2017 και το 2018 προκειμένου:

1. Να επιδιώξει μια σημαντική δημοσιονομική προσαρμογή το 2018, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του προληπτικού σκέλους του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Να χρησιμοποιήσει τυχόν έκτακτα κέρδη που προκύπτουν από τις ευνοϊκές οικονομικές και χρηματοπιστωτικές συνθήκες, καθώς και από την εκποίηση περιουσιακών στοιχείων, έσοδα για να επιταχύνει τη μείωση του δείκτη χρέους της γενικής κυβέρνησης. Να περιορίσει το πεδίο εφαρμογής και τον αριθμό των φορολογικών δαπανών και να διευρύνει τη φορολογική βάση.
2. Να στοχοθετήσει καλύτερα τις δημόσιες δαπάνες, δίνοντας προτεραιότητα στις δημόσιες επενδύσεις στις μεταφορές, τις υπηρεσίες ύδατος και την καινοτομία, ιδίως για τη στήριξη των ΜΜΕ. Να ενισχύσει την κοινωνική υποδομή, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής στέγασης και της ποιοτικής παιδικής μέριμνας. Να καταρτίσει μια ολοκληρωμένη δέσμη πολιτικών ενεργοποίησης με σκοπό την αύξηση των προοπτικών απασχόλησης ατόμων με χαμηλή ειδίκευση και για την αντιμετώπιση της χαμηλής έντασης εργασίας των νοικοκυριών.
3. Να ενθαρρύνει μια συνεχή και πιο διαρκή μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων μέσω στρατηγικών για την επίλυση του ζητήματος οι οποίες να προβλέπουν διαγραφές για βιώσιμες επιχειρήσεις και νοικοκυριά, με ιδιαίτερη έμφαση στην επίλυση των μακροχρόνια καθυστερούμενων οφειλών.

Βρυξέλλες, 11 Ιουλίου 2017.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

T. TÖNISTE

⁽¹⁾ Δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.